

Oponentský posudek bakalářské práce

Název práce: Bezdomovectví - fenomén současnosti

Autor práce: Polatová Lenka

Obor studia: Sociální a charitativní práce

Posudek vypracoval: Mgr. Petra Tlčimuková

Datum: 16.5.2018

Autorka si vybrala zajímavé téma, kterému se chce věnovat jakožto jevu vyskytujícímu se v současné společnosti. Z formálního hlediska práce naplňuje požadavky na bakalářskou práci: disponuje *Úvodem*, několika teoretickými kapitolami, kapitolami věnujícími se výzkumu a *Závěrem*. Text je opatřen poznámkovým aparátem a doplněn seznamem literatury a zdrojů.

Již v *Úvodu* autorka píše, že „Lidé bez domova jsou veřejností odmítáni, většina k nim zaujímá spíše negativní postoj“ (s. 5), aniž by odkázala na nějaké autory, kteří se vztahem veřejnosti k bezdomovcům již zabývali. Autorka se k výzkumu bezdomovectví rozhodla na základě vlastní zkušenosti s bezdomovci. Jako cíl si klade „zjistit jaké problémy a situace je dovedly až na ulici, jak v současné době žijí a jaké plány a přání mají do budoucna“ (s. 6). To považuji za příliš široce specifikovaný záměr, což, jak se ukáže, ubírá na celkové kvalitě a přínosu práce.

Text *Úvodu*, stejně tak jako většina zbývajících textu, je oddělen odstavci po každé větě či dvou, což je stylisticky nevhodné a čtenář nabývá dojem, že autorka se snaží málo slovy pokrýt mnoho místa. V textu se objevují neobratná spojení jako např. „Metodou pro výzkum bude kvalitativní metoda“ (s. 6), „Specialista Marek“ (s. 7), „Hradečtí“ (s. 11) či „Autorka Haasová“ (s. 12) apod. Citace jsou často uváděny bez kontextualizace či komentářů, stojí opuštěně v těle okolního textu. Celkově je čtivost textu velmi ztížena nejen příliš krátkými odstavci, ale především tím, že text na mnoha místech není plynule provázán.

Autorka se vyrovnává s konceptem domova, bezdomovectví a dále se věnuje příčinám bezdomovectví. Není zřejmé, odkud dělení na vnitřní a vnější příčiny čerpá (s. 9-10). Pokud je to Průdková a Novotný, mělo by na ně být odkázáno již na straně 9.

„Zjevní bezdomovci jsou Ti“ (sic!) s. 11.

Uvedená typologie bezdomovectví (s. 11-13) se zdá být výsledkem práce autorky, respektive kompilací různých zdrojů, ale zároveň není zřejmé, že tomu tak je. Kapitulu 3 *Charakteristika bezdomovců* by bylo vhodné zařadit do jedné z předešlých kapitol a uvést, že se jedná o reflexi charakteru bezdomovců, tedy konkrétních osob bez domova v českém prostředí. Tvzení typu „Většina bezdomovců považuje ztrátu zaměstnání za hlavní příčinu svého stavu“ (s. 16) vyžaduje odkaz na zdroj. Podobných tvrzení bez uvedení zdroje je v textu mnoho (př. „Život bezdomovců je anonymní, úzkostlivý a zároveň nudný,“ s. 23 či „Na lidi bez domova se veřejnost dívá často s nezájmem a lhostejností,“ s. 24). V kapitolách 4-7 autorka předkládá seznam faktorů vyvolávající bezdomovectví a dále se věnuje nabízeným sociálním službám.

V této části práce bych očekávala, že autorka nabídne nějaké zajímavé statistiky (ačkoliv třeba jen dílčí) a využije práci sociologů v dané oblasti – např. doc. Jana Váněho či dr. Petra Vašáta. I přes tyto nedostatky bych teoretické kapitoly práce nehodnotila jako nedostatečné.

Na straně 29 autorka přechází k výzkumné části. Stejně skromně jako v *Úvodu* uvádí, že cílem práce je „zachytit výpovědi lidí bez domova, které se týkají jejich života před vznikem bezdomovectví. Dále zjistit, co je příčinou jejich současné situace a jaké mají plány do budoucna.“ Ani zde se nedočkáme zdůvodnění, kontextualizace výzkumu či možných přínosů, které ve výzkumu autorka spatřuje.

Autorka zvolila formu kvalitativní případové studie. S metodologií výzkumu seznamuje v podkapitole 9.2 *Metodika*, kde ovšem dochází k záměně pojmu metodika a metodologie výzkumu. Hlavní metodou sběru dat je narativní rozhovor, který autorka chápe jako „zvláštní formu rozhovoru“ (s. 29). Čím je zvláštní a k čemu jí tato zvláštnost bude výzkumně užitečná, se nedozvíme. Následně mluví o narativní analýze, tudíž čtenář předpokládá, že ji využije v analýze dat získaných formou narativních rozhovorů. Uvádí výčet zdrojů, které mohou sloužit k narativní analýze dle Miovského, nicméně se rozhoduje využít výhradně narativní rozhovory. Pokud je cílem rozhovoru „získání autentického materiálu“ (s. 30), bylo by vhodné popsat, jakým způsobem byla autenticita výpovědí zajišťována. O konkrétních postupech, které autorka volí v rámci aplikování narativní analýzy na rozhovory, se nedozvíme.

Výzkum autorka provedla v jednom azylovém domě. Bylo by vhodné propojit tento výběr s odkazem na typy bezdomovectví, které autorka uváděla v teoretické části, a také ho zdůvodnit, popř. popsat očekávání. V kapitole 10.1 *Cílová skupina* autorka nepopisuje cílovou skupinou ale výzkumný vzorek (s. 31). Strany 32-37 informují postupně o jednotlivých respondentech, a to prostřednictvím kategorií, které autorka nijak nezduodňuje, neavizuje, a ani ve všech bodech nekorespondují s připravenými otázkami. Právě tuto stěžejní část práce považuji za nejproblematičtější, a to co do délky, tak do obsahu. Citace v ní uvedené nepovažuji za dostatečné zprostředkování ani využití narativních dat. Tato část práce by mohla (soudě dle alespoň toho mála informací, které v ní nacházím) a měla být mnohem zajímavější, ovšem svědčí spíše o tom, že autorka v zásadě vůbec nevyužila potenciálu dat z narativních rozhovorů, nemluvě o nějaké formě narativní analýzy. Nedovídáme se nic ani o průběhu rozhovorů, reflexi pozice badatelky apod. Oproti očekávání narativní analýzy se čtenář dočká výsledků výzkumu sdílených prostřednictvím tabulek (s. 38-40), což považuji vzhledem ke zvolené kvalitativní výzkumné strategii, metodě sběru i předem předemlané metodě analýzy dat za vážné pochybení.

Až v kapitole 10.4 *Diskuze* autorka zmiňuje, že „Odpovědi dotazovaných byly rozděleny do šesti oblastí.“ Nejenže nevíme proč tomu tak je, ale v tato informace měla být uvedena jinde. Také termín *dotazovaný* není v rámci narativního výzkumu vhodně užit a spíše koresponduje s autorčiným závěrečným příkloněním ke kvantitativnímu stylu řešení. Dále se dozvídáme, že „K ověření hypotéz byla zvolena metoda kvalitativního výzkumu“ (s. 41), což je metodologicky velmi problematické sdělení (žádná hypotéza v textu nezazněla, hypotézy vytváříme a ověřujeme v kvantitativně orientovaných výzkumech). Autorka se následně snaží svá kvantifikovaná kvalitativní data srovnávat s většími průzkumy, s nimiž pracovala v prvních kapitolách textu. Metodologické uchopení tématu a jeho zpracování je ve světle těchto pochybení velmi neuspokojivé. V závěru se dovídáme, že autorka předložila „aplikaci metody analýzy fenoménu bezdomovectví“ (s. 41), o níž

Teologická
fakulta
Faculty
of Theology

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

v textu nikde nebyla zmínka, a nedokáží si představit, co znamená. Závěry autorky jsou snahou kvantifikovat výzkumná zjištění.

Anglická anotace obsahuje chyby: př. „For variol reasons“ (sic!), „thein current situation“ (sic!).

Z výše uvedených důvodů se přikláním k hodnocení 3.

Otázky:

Proč nelze výsledky Vašeho zjištění generalizovat?

U jakých autorů byste se mohla inspirovat, pokud byste chtěla realizovat narativní analýzu?